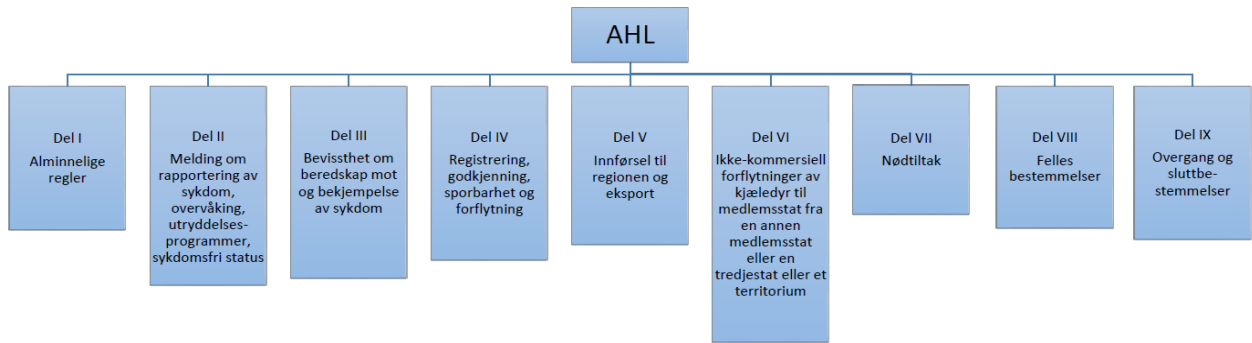

Vedlegg

Nærmere om de enkelte delene i dyrehelselovforordning AHL

AHL består av 9 deler som inneholder overordnet dyrehelseregulering. I de ulike delene er Kommisjonen og medlemstatene gitt myndighet til å fastsette utfyllende regelverk. Høring av det utfyllende regelverket vil komme i senere høringer.

Figur 1. Figuren viser oppbyggingen av AHL

Del I. Generelle bestemmelser

Del I inneholder alminnelige bestemmelser med formål, virkeområde og definisjoner. Bestemmelsene gjelder for alle ville og holdte dyr, både på land og i vann.

Artikkel 4, inneholder en lang liste definisjoner. Noen nye og viktige begreper er; landdyr, akvatiske dyr, andre dyr, biosikkerhet, driftsansvarlig, fagperson innen dyrefag, virksomhet, og epidemiologisk enhet. Disse er definert som:

«landdyr» fugler, landpattedyr, bier og humler,

«akvatiske dyr» dyr av følgende arter, uansett livsstadium, herunder egg, sæd og gameter:

- a) fisk som tilhører overklassen Agnatha og klassene Chondrichthyes, Sarcopterygii og Actinopterygii,
- b) bløtdyr som lever i vann, og som tilhører rekken Mollusca,
- c) krepsdyr som lever i vann, og som tilhører underrekken Crustacea,

«andre dyr» dyr av andre arter enn de som faller inn under definisjonen av landdyr eller akvatiske dyr,

«biosikkerhet» summen av styringstiltak og fysiske tiltak som har som formål å begrense risikoen for innføring, utvikling og spredning av sykdommer til, fra og i

- a) en bestand eller
- b) en virksomhet, sone, segment, transportmiddel eller et hvilket som helst annet anlegg, lokale eller sted,

«driftsansvarlig» enhver fysisk eller juridisk person som har ansvar for dyr eller produkter, herunder for et begrenset tidsrom, med unntak av kjæledyrholdere og veterinærer

«fagperson innen dyrefag» en fysisk eller juridisk person som i sitt arbeid kommer i kontakt

med dyr eller produkter, bortsett fra driftsansvarlige og veterinærer

«virksomhet» ethvert lokale, bygning, eller ved utedrift ethvert miljø eller sted der dyr eller formeringsmaterial, (avlprodukt), holdes enten midlertidig eller permanent, med unntak av

- a) husholdninger som holder kjæledyr,*
- b) veterinærpraksiser eller -klinikker,*

«epidemiologisk enhet» en gruppe dyr hvor det er like stor sannsynlighet for at de blir eksponert for et sykdomsframkallende stoff

Reglene i AHL om rapportering, overvåking, forebygging og bekjempelse av sykdommer gjelder for sykdommene i artikkel 5 og vedlegg II. Sykdommene gjelder kun for listeførte arter, (både mottagelige arter og vektorer). I tillegg gjelder reglene for nye sykdommer («emerging diseases»), jf. art 6.

AHL artikkel 5-7 gir bestemmelser om hvilke sykdommer som listeføres. Artiklene gir også kriterier som skal ligge til grunn for listeføringen. Fem viktige listeførte sykdommer er gitt i artikkel 5 av AHL, mens de øvrige listeførte sykdommene er gitt i vedlegg II av AHL.

AHL artikkel 8 og 9 gir bestemmelser om hvordan listeførte sykdommer skal vurderes for å plasseres i kategori A-E når det gjelder bekjempelse. I tillegg hvilke arter som er relevant for den enkelte sykdommene. Det stilles strengest krav for sykdommer i kategori A, mens det for sykdommer i kategori E kun er et minimumskrav om overvåking.

Sykdomskategoriene er som følger:

A-sykdommer - Sykdommer som normalt ikke forekommer i Unionen, og som det må treffes umiddelbare utryddelsestiltak mot.

B-sykdommer - Sykdommer som skal bekjempes i alle medlemsstater med mål om at de skal utryddes i hele Unionen.

C-sykdommer - Sykdommer som har betydning for enkelte medlemsstater, og hvor det er nødvendig å innføre tiltak og forhindre spredning til sykdomsfrie deler av Unionen eller som har utryddelsesprogrammer for den berørte listeførte sykdommen.

D-sykdommer - Sykdommer hvor det er nødvendig å innføre tiltak for å forhindre spredning i forbindelse med innførsel til Unionen eller forflytning mellom medlemsstatene. (Alle A-, B-, C- og E-sykdommer anses automatisk som D-sykdommer dersom risikoen som den aktuelle sykdommen utgjør, kan begrenses på en effektiv og forholdsmessig måte gjennom tiltak for forflytning av dyr og produkter.)

E-sykdommer - Sykdommer som det er nødvendig å overvåke i Unionen. (Alle A-, B- og C-sykdommer anses i tillegg automatisk som E-sykdommer.)

Sykdommene har fått andre kategorier enn dagens norske forskrift av 19. desember 2014 nr. 1841 om varsel og melding om sjukdom hos dyr. Når sykdommer omtales som A-sykdommer m.m. i dette brevet, er det etter kategoriseringen i AHL.

Del I inneholder generelle regler for bekjempelse av sykdommer for de ulike kategoriene av listeførte sykdommer.

Alle aktørene i et dyrehold, som driftsansvarlig, fagperson innen dyrefag (heretter kalt fagperson) og veterinærer, har ansvar for å sikre god dyrehelse og å gjennomføre nødvendige biosikkerhetstiltak. På fiskehelseområdet vil fiskehelsebiologer kunne gis samme

ansvar som veterinærer¹. Kjøledyreiere får også ansvar for å sikre god dyrehelse for sine dyr.

Veterinærer, fiskehelsebiologer og andre som håndterer smittestoffer, er forpliktet til å begrense smittespredning. Medlemsland skal sørge for tilstrekkelig og kompetent personell, utstyr, laboratorier mm.

Driftsansvarlig og fagperson skal ha nødvendig kunnskap om dyresykdommer, inkludert zoonoser, innvirkningen dyresykdommer kan ha på dyrevelferd, prinsipper for biosikkerhet, samt faren for utvikling av antibiotikaresistens. Kunnskapen kan tilegnes på tre måter: (1) yrkeserfaring eller praksis, (2) eksisterende, relevante programmer i landbruks- og akvakultursektoren, og (3) formell utdanning.

Veterinærer og fiskehelsebiologer har i AHL en viktig rolle og er gitt mer ansvar enn tidligere. De skal bidra til økt bevissthet om dyrehelse og nødvendigheten av smitteforebyggende tiltak. De skal også sikre at sykdommer oppdages tidlig og gjennomføre tiltak for å hindre spredning og bidra til å bekjempe sykdommer. Det er lagt opp til at tiltakene skal skje i samarbeide med myndighetene, driftsansvarlige, fagpersoner innen dyrefag og kjøledyrholdere.

Del II: Melding om, rapportering av sykdom, overvåkning, utryddelsesprogram og sykdomsfri status

Driftsansvarlig pålegges å overvåke egne dyrs helse, dette ved å observere dem (helse og adferd), se etter unormal dødelighet og registrere endringer i produksjonen.

Ved mistanke om forekomst av en listeført sykdom har driftsansvarlige og andre relevante personer plikt til umiddelbart å melde ifra til myndighetene når det gjelder A-sykdommer og ellers så snart som mulig for de andre listeførte sykdommene. Driftsansvarlige og andre relevante personer skal også varsle veterinær, med tanke på ytterligere undersøkelser ved; unormal dødelighet og andre tegn på alvorlig sykdom, eller vesentlig redusert produksjon pga. en ukjent årsak.

Når det gjelder fiskehelse er det i nåværende regelverk krav om helsekontroller og varsling ved forhøyet dødelighet. Det samme gjelder ikke for landdyr.

Kravet om at alle virksomheter skal ha jevnlig dyrehelsebesøk er hentet fra det nåværende akvakulturregelverket. Driftsansvarlig skal ha fast kontakt med veterinær/fiskehelsebiolog, som sikrer besøk ved behov. Besøket skal være risikobasert² og vil derfor variere avhengig av hvilken smitterisiko virksomhet utgjør. En høyrisiko virksomhet, som f.eks. driver med avl, må ha flere besøk enn virksomheter som utgjør en lavere risiko for spredning av smitte. Et tettere bånd mellom dyrehelsepersonell og driftsansvarlig vil kunne forbedre driften i virksomheten, samt bidra til at sykdom oppdages tidligere.

I tillegg til de listeførte sykdommene som må overvåkes, blir medlemslandene også forpliktet til å overvåke for såkalte «emerging diseases», som er nye sykdommer.

Del II inneholder også krav til obligatoriske og frivillige utryddelsesprogram for listeførte sykdommer. Land som ikke er fri for en B-sykdom skal ha en utryddelsesprogram for sykdommen. Land som ikke er fri for en C-sykdom kan velge om de vil søke om å få

¹ I Norge følger ordningen av dagens dyrehelsepersonellov.

² Kommisjonen vil komme med gjennomføringsbestemmelser som nedfeller minimumskrav og muligens definerer antall besøk. Medlemslandene kan om de ønsker det legge seg på et høyere sikkerhetsnivå.

godkjent et «frivillig» utryddelsesprogram.. Dette vil ha betydning for hvordan situasjonen skal håndteres når sykdommen enten mistenkes eller påvises.

Det er anledning til å søke³ om fristatus for sykdommer som er kategorisert som B- og C-sykdommer for de listeførte artene, og i visse tilfeller også for A-sykdommer.

Medlemsland kan også søke om fristatus for sykdommer som er kategorisert som A-, B- og C-sykdommer i deler av et land, såkalte segmenter. Tidligere ble segmenter kun benyttet i forhold til fugleinfluenza og akvakultur. Innføringen av segmenter med fristatus øker fleksibiliteten når det gjelder sykdomskontrollerende tiltak, slik at forflytninger av dyr og handel kan fortsette etter en risikobasert vurdering.

Del III: Bevissthet om, beredskap mot og bekjempelse av sykdom

Medlemsland skal ha beredskapsplaner for sykdomsutbrudd, herunder også for nye sykdommer, («emerging diseases»). Medlemstatene er forpliktet til å øve på beredskapsplanene.

Medlemsstatene skal regulere bruk av vaksiner og andre legemidler som kan være aktuelle hjelpemidler for å sikre at forebygging og bekjempelse av listeførte sykdommer skjer så effektivt som mulig. Tiltakene kan omfatte forbud mot og restriksjoner på bruk av vaksiner og andre legemidler eller obligatorisk bruk av disse.

Ansvar for banker for antigen, vaksiner og reagenser er lagt til EU.

Detaljerte bestemmelser om hvordan sykdomsutbrudd skal håndteres ved mistanke og påvisning er beskrevet, herunder hvilket ansvar som pålegges operatører og myndigheter. Bestemmelsene om bekjempelse i del III ser ikke ut til å skille seg nevneverdig fra gjeldende regelverk.

Del III, avdeling II Tiltak for sykdomsbekjempelse

Kapittel 1

A-sykdommer

Ved mistanke om A-sykdommer må kompetent myndighet fryse situasjonen og innføre tiltak for å sikre at driftsansvarlige og andre relevante personer innfører tiltak for å hindre spredningen av sykdommen. Myndighetene skal foreta undersøkelser for å bekrefte eller avkrefte sykdommen. Tiltakene skal utvides til å omfatte andre virksomheter og steder dersom den epidemiologiske undersøkelsen tilsier det. Når utbrudd er bekreftet skal myndighetene opprette en restriksjonssone rundt utbruddet og innføre tiltak i sonen. Driftsansvarlige kan bare flytte dyr og produkter etter tillatelse fra kompetent myndighet og iht. instruksjer fra denne. Det er stilt krav om at forflytninger skal meldes i forkant. Myndighetene kan utarbeide vaksinasjonsplan, opprette soner ut over restriksjonssonen og pålegge eventuelle ytterligere tiltak.

Dersom en mistenker eller påviser A-sykdom i en vill populasjon må kompetent myndighet gjennomføre overvåking som er relevant for denne sykdommen, samt innføre tiltak for å forebygge og få kontroll med sykdommen.

Kapittel 2

For B og C sykdommer innføres et nytt begrep i forhold til dagens regelverk: *Utryddelsesprogram*. Et utryddelsesprogram er et program hvor målet er å utrydde en

³ Nærmere krav fastsettes i underliggende rettsakter.

sykdom slik at et område eller et land kan beholde eller påberope seg fristatus. Et utryddelsesprogram skal godkjennes av Kommisjonen. Programmet skal inneholde tiltak som skal iverksettes ved utbrudd av sykdommen.

B-sykdommer

Ved mistanke om B-sykdommer må kompetent myndighet fryse situasjonen og innføre tiltak for å sikre at driftsansvarlige og at andre relevante personer innfører tiltak for å hindre spredningen av sykdommen. Myndighetene skal foreta undersøkelser for å bekrefte eller avkrefte sykdommen. Tiltakene skal utvides til å omfatte andre områder der dette er nødvendig. Når utbrudd av B-sykdom er bekreftet skal myndighetene innføre tiltakene i tråd med det obligatoriske bekjempelsesprogrammet som gjelder for sykdommen. Dersom landet/sonen/segmentet har fristatus skal kompetent myndighet innføre en eller flere av tiltakene som følger av reglene for bekjempelse av A-sykdommer og som er forholdsmessige. Det skal også igangsettes et obligatorisk utryddelsesprogram for sykdommen dersom dette er nødvendig.

Der en B-sykdom mistenkes eller påvises i en vill populasjon må kompetent myndighet innføre tiltak for kontroll av sykdommen nedfelt i det obligatoriske utryddelsesprogrammet eller igangsette et utryddelsesprogram dersom det er nødvendig for å kontrollere sykdommen og hindre spredning.

C-sykdommer

(i) I et land eller deler av et land som har valgt å ha et frivillig utryddelsesprogram eller der fristatus er oppnådd for landet/sonen/segmentet

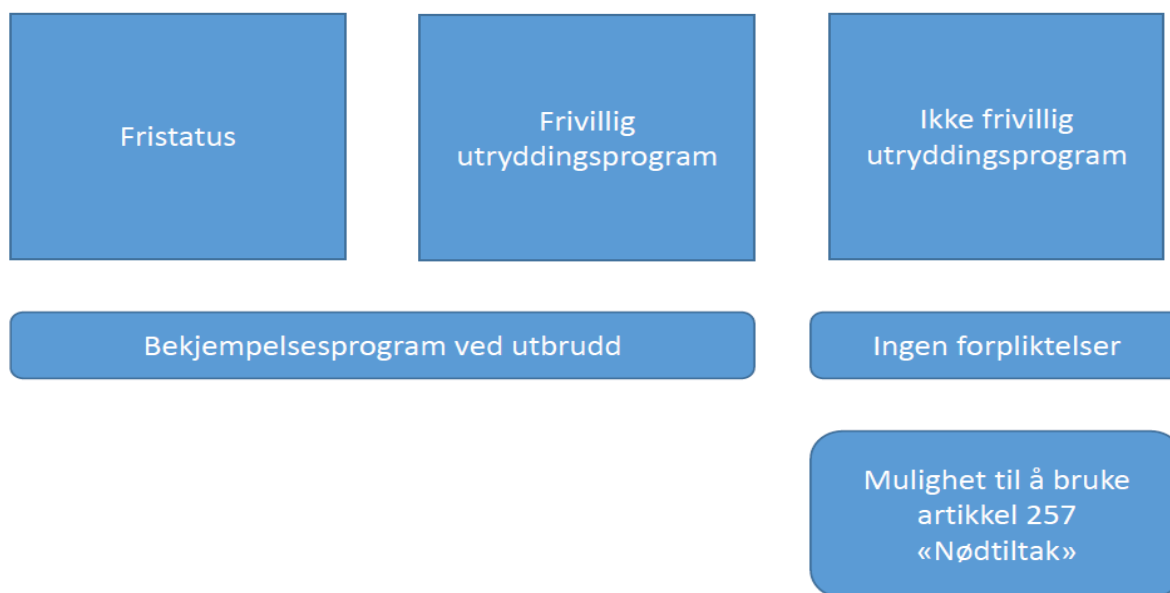
For C sykdommer hvor et land har fått godkjent et utryddelsesprogram, vil det ligge føringer om hvordan sykdommen skal bekjempes ved et utbrudd. Ved mistanke om C-sykdommer, må kompetent myndighet fryse situasjonen og innføre tiltak for å sikre at driftsansvarlige og andre relevante personer innfører tiltak for å hindre spredningen av sykdommen. Myndighetene skal foreta undersøkelser for å bekrefte eller avkrefte sykdommen. Tiltakene skal utvides til å omfatte andre områder hvis nødvendig.

Når utbrudd er bekreftet i et land som har fått godkjent et utryddelsesprogram for sykdommen, skal myndighetene innføre tiltakene i det «frivillige» utryddelsesprogrammet. Tilleggstiltak kan også gjennomføres. Når landet/sonen/segmentet har fristatus skal kompetent myndighet innføre et eller flere av tiltakene som følger av reglene for bekjempelse av A-sykdommer. Tiltakene må være forholdsmessige.

Ved mistanke eller påvisning av C-sykdom i en vill populasjon, skal kompetent myndighet gjennomføre tiltak for å få kontroll med sykdommen i henhold til det frivillige utryddelsesprogrammet, forutsatt at det inneholder tiltak mot ville dyr. Kompetent myndighet kan eventuelt gjennomføre ytterligere tiltak. Når sykdommen bekreftes i ville dyr der landet/sonen/segmentet har fristatus for sykdommen, skal kompetent myndighet innføre et eller flere av tiltakene som følger av reglene for bekjempelse av A-sykdommer og som er forholdsmessige.

(ii) I et land eller deler av landet uten et frivillig utryddelsesprogram for sykdommen og uten fristatus for sykdommen i landet/sonen/segmentet

Det er ikke beskrevet forpliktelser for myndighetene eller angitt bekjempelsestiltak. Hjemmel for å innføre tiltak ved utbrudd av listeførte C-sykdommer i et land eller deler av et land uten frivillig utryddelsesprogram, følger trolig av art 257 under Del VII Nødtiltak, for nærmere informasjon se del VII.

Figur 1. Figuren beskriver mulige tiltak ved bekjempelse av en sykdom i kategori C

Del IV: Registrering, godkjenning, sporbarhet og forflytning

Del IV er delt i tre avdelinger med bestemmelser for:

- landdyr, formeringsmateriale (avlsprodukter) og produkter av animalsk opprinnelse fra landdyr
- akvatiske dyr og produkter av animalsk opprinnelse fra akvatiske dyr, og
- andre dyr, formeringsmateriale og produkter av animalsk opprinnelse fra andre dyr.

Avdeling I Landdyr, formeringsmateriale og produkter fra landdyr

Avdeling I, artikkel 84 til 171 inneholder egne regler for landdyr, formeringsmateriale og produkter av animalsk opprinnelse fra landdyr. Reglene kommer i tillegg til de øvrige bestemmelsene i AHL som gjelder både for landdyr og akvatiske dyr.

Kapittel 1 Registrering, godkjenning og føring av registre

Driftsansvarlige plikter å registrere alle virksomheter som holder landdyr eller samler inn, produserer, bearbeider eller oppbevarer formeringsmateriale fra landdyr. Dette inkluderer eiendommer, fjøs, staller, beiter og andre steder der landdyr holdes. Husholdninger med kjøledyr og veterinærpraksis-/klinikker er likevel unntatt. Det er også registreringsplikt for transportører som transporterer hov- og klovdyr mellom land og for driftsansvarlige som driver oppsamlingsvirksomhet av hov- og klovdyr, inkl. livdyrhandlere. Myndighetene skal forestå registreringen på bakgrunn av informasjon fra de driftsansvarlige og gi de registrerte virksomhetene et entydig registreringsnummer. Plikten til å registrere virksomheter blir mer omfattende enn i dag. Virksomheter som holder hester blir f.eks. nå registreringspliktige.

Kravet til godkjenning vil ikke omfatte alle virksomheter. Krav til godkjenning vil gjelde for virksomheter som sender formeringsmateriale fra storfe, svin, sauer, geiter eller dyr av hestefamilien til andre medlemsstater. Det gjelder også virksomheter som sender fjørfe eller rugegg til andre medlemsstater. Oppsamlingsvirksomheter som tar imot hov- eller klovdyr eller fjørfe fra andre medlemsstater og sender slike dyr til andre medlemsstater må også godkjennes. Godkjenningsplikten er ikke mer omfattende enn i dag, men kan bli utvidet til å omfatte flere typer virksomheter i underliggende regelverk. For øvrig er det en frivillig godkjenningsordning for virksomheter som ønsker å få status som lukket virksomhet, f.eks

SPS (Spesifikk patogen fri) besetninger. Tilsvarende ordning finnes også i dag. Driftsansvarlige som søker om å få virksomhetene sine godkjent må gi myndighetene spesifikk informasjon. De må også informere myndighetene om endringer og opphør av virksomheten. Myndighetene skal fastsette hvilke prosedyrer de driftsansvarlige må følge når de søker om godkjenning. Myndighetene får i AHL bestemte føringer når det gjelder å gi, revurdere og trekke tilbake godkjenninger.

Myndighetene skal opprette og oppdatere registre over de godkjente virksomhetene. Registerne skal gjøres tilgjengelige for Kommisjonen og myndighetene i de andre medlemsstatene. Registeret over de godkjente virksomhetene skal også gjøres tilgjengelige for allmenheten.

Driftsansvarlige for registrerings- eller godkjenningspliktige virksomheter, virksomheter som produserer formeringsmateriale, oppsamlingsvirksomheter, samt transportører, skal føre egne registre. Det er visse minimumskrav til hvilke opplysninger som skal føres i disse registerne. I visse tilfeller kan det gis unntak fra plikten til å føre egne registre.

Kapittel 2 Sporbarhet av holdte dyr og formeringsmateriale

Medlemsstatene skal ha et system for identifikasjon og registrering av visse holdte landdyr. Dette omfatter opprettelse og vedlikehold av en sentral database med opplysninger om storfe, sauer, geiter, svin og hest. Nytt er bl.a. krav om at den sentrale databasen for hest skal inneholde opplysninger om stallene hvor dyrene vanligvis oppholder seg.

Som i dag skal myndighetene utstede nødvendige pass til hester og storfe og utarbeide modeller for transportdokumenter til sauer, geiter og svin. Myndighetene skal også offentliggjøre hvordan man får tilgang på de sentrale databasene. I tillegg hvilke myndigheter/organer som er ansvarlige for å utstede identifikasjons-/transportdokumenter, hvilke typer av identifikasjon som skal brukes på hver enkelt dyreart og foreskrevet format for utstedelse av identifikasjons- og transportdokumenter.

Driftsansvarliges plikt til å identifisere og registrere storfe, sauer, geiter, svin og hester er videreføring av dagens krav. Plikten inkluderer krav om identifikasjon, identifikasjons-/transportdokumentasjon og overføring av informasjon til den sentrale databasen. Medlemsstatene kan gjøre unnta fra kravet om at småfe og svin skal følges av transportdokumenter på visse vilkår. Foreløpig er det ikke krav om å identifisere andre landdyr enn storfe, sauer, geiter, svin og hest, men dette kan komme i utfyllende rettsakter som fastsettes av Kommisjonen på et senere tidspunkt.

Det er også gitt sporbarhetskrav til formeringsmateriale av holdte storfe, sauer, geiter, svin og hester. Nytt er krav er at alt formeringsmateriale skal merkes også om det ikke skal sendes ut av landet. For sæd fra storfe og svin er dette allerede et krav i Norge, men for formeringsmateriale fra sauer, geiter og hester blir dette et ytterligere krav.

Kapittel 3 Forflytning av holdte landdyr

Driftsansvarlige på avsendervirksomheter og transportører må forholde seg til visse generelle krav ved all forflytning av holdte landdyr. Hovedfokus er likevel at all forflytning av holdte dyr mellom medlemsstatene skal reguleres. Hovedsakelig gjelder de samme kravene som i dag.

Driftsansvarlige skal bare sende holdte landdyr til andre medlemsstater dersom dyrene oppfyller bestemte vilkår. Vilårene omfatter at avsendervirksomheten må være registrert eller godkjent. Avsendervirksomheten og dyrene må også oppfylle visse krav til helsestatus for å unngå spredning av sykdommer som er listeført etter AHL artikkel 9(1)(d).

En rekke holdte landdyr skal ved forflytning til en annen medlemsstat følges av helsesertifikat utstedt av myndighetene i opprinnelsesstaten. Dyr som ikke skal følges av helsesertifikat skal isteden følges av en egenerklæring fra den driftsansvarlige på opprinnelsesstedet.

Den driftsansvarlige for opprinnelsesvirksomheten må som regel forhåndsvarsle opprinnelsesstatens myndigheter om forflytningen. Opprinnelsesstatens myndigheter skal varsle videre til myndighetene i bestemmelsesstaten, som regel via Traces.

Den driftsansvarlige på bestemmelsesstedet må kontrollere at dyrene er korrekt identifisert og at de følges av nødvendig dokumentasjon. Ved avvik skal den driftsansvarlige varsle myndighetene og isolere dyrene til myndighetene har bestemt hva som skal skje med dem.

Hov- og klovdyr og fjørfe skal som regel sendes direkte til bestemmelsesstedet. Det er likevel tillatt å samle opp dyr tre ganger underveis dersom dette skjer på godkjente oppsamlingsvirksomheter. På visse vilkår kan myndighetene også tillate at oppsamlingen skjer på transportmiddelet. Driftsansvarlige for oppsamlingen er pålagt visse plikter for å unngå smittespredning.

Det er spesielle bestemmelser om forflytning av dyr mellom lukkede virksomheter. Videre har myndighetene visse muligheter til å gi unntak for forflytning av dyr til vitenskapelige formål, rekreasjon, sportslige og kulturelle arrangementer, arbeid nær grenser og beiting.

Kapittel 4 Forflytning av ville landdyr

Det er fastsatt nye bestemmelser om forflytning av ville landdyr mellom medlemsstatene. Dette er bare tillatt på bestemte vilkår. Vilåårene omfatter krav til helsestatus i området dyrene kommer fra, helsesertifikat og forhåndsvarsling av forflytningen. I tillegg må myndighetene i opprinnelses- og bestemmelsesstaten være enige om forflytningen.

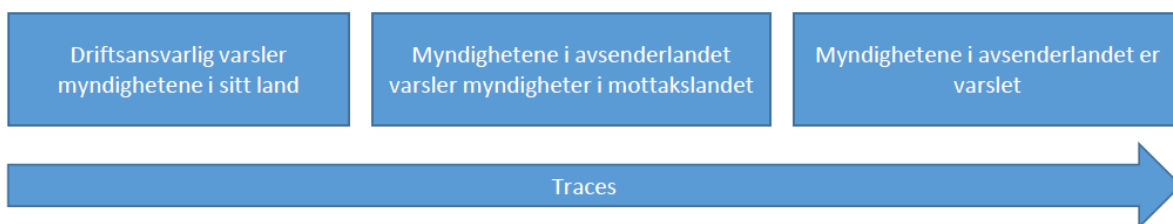
Kapittel 5 Forflytning av formeringsmateriale

Forflytning av formeringsmateriale er forbundet med visse krav som gjelder uavhengig av om materialet flyttes innenfor en medlemsstat eller mellom medlemsstater. Blant annet er både sending og mottak betinget av at materialet kommer fra registrerte eller godkjente virksomheter og oppfyller gjeldende krav til sporbarhet. Den harmoniserte reguleringen av innenlands forflytning av formeringsmateriale er ny sammenliknet med i dag.

Driftsansvarlige som mottar formeringsmateriale fra en annen medlemsstat har tilsvarende kontroll- og varslingsforpliktelser som dem som mottar levende dyr.

Ved forflytning av formeringsmateriale fra storfe, sauer, geiter, hester og fjørfe til andre medlemsstater må de driftsansvarlige forholde seg til følgende regler for å sikre at materialet ikke overfører listeførte sykdommer: Materialet skal være innsamlet, produsert, bearbeidet og lagret i godkjente virksomheter. Donordyrene skal oppfylle bestemte helsekrav, og transporten skal være trygg. Forsendelsen skal følges av et helsesertifikat utstedt av myndighetene. Som regel skal formeringsmateriale ikke sendes fra virksomheter som er underlagt restriksjoner, men det er visse unntak.

Den driftsansvarlige må som regel forhåndsvarsle avsenderlandets myndigheter om forflytningen. Opprinnelsesstatens myndigheter skal varsle videre til myndighetene i bestemmelsesstaten, som regel via Traces. Alt dette er stort sett som i dag.

Figur. Gangen for varsling ved forflytning av dyr og formeringsmateriale

Det er visse nye bestemmelser om forflytning av formeringsmateriale fra andre landdyr enn storfe, sauer, geiter, hester og fjørfe til andre medlemsstater.

Myndighetene kan på visse vilkår gi unntak fra de vanlige helsekravene for forflytning av formeringsmateriale til andre medlemsstater når materialet er til vitenskapelig bruk.

Kapittel 6 Produksjon, bearbeiding og distribusjon i Unionen av produkter av animalsk opprinnelse

De driftsansvarlige skal overholde visse krav til dyrehelse i all produksjon, bearbeiding og distribusjon av produkter av animalsk opprinnelse innenfor Unionen. I visse tilfeller skal produktene følges av helsesertifikat utstedt av myndighetene. I slike tilfeller må den driftsansvarlige forhåndsvarsle opprinnelsesstatens myndigheter om forflytningen. Disse skal varsle videre til myndighetene i bestemmelsesstaten, som regel via Traces.

Kapittel 7 Virkeområde for nasjonale tiltak

Det er fastsatt noen krav for innenlands forflytning av landdyr og formeringsmateriale, men i all hovedsak er dette et nasjonalt anliggende så lenge det ikke innføres bestemmelser som hindrer forflytning i unionens indre marked. For mer informasjon se høringsbrevets del om utfyllende nasjonale bestemmelser.

Avdeling II Akvatiske dyr

Del IV, avdeling II, artikkel 172 til 227 inneholder bestemmelser som kun gjelder for akvatiske dyr og produkter av animalsk opprinnelse fra akvatiske dyr. Reglene kommer i tillegg til de øvrige bestemmelsene i AHL. Det fremgår av fortalen til AHL at siden landdyr og akvatiske dyr lever i forskjellige miljøer må det stilles forskjellige krav til beskyttelse mot sykdom.

Det er gitt egne regler om godkjenning og registrering av akvakulturvirksomheter, registre over akvakulturvirksomheter, sporing, forflytning innen Unionen, og helsesertifikater.

Artikkel 226 gir hjemmel for at medlemstatene kan fastsette nasjonale bestemmelser for ikke listeførte sykdommer. Det er særlig i regler om melding, overvåkning, registrering og godkjenning at medlemstatene oppfordres til å fastsette ytterligere eller strengere nasjonale tiltak. Artikkel 226 viderefører gjeldende fiskehelsesdirektiv artikkel 43.

Etter fiskehelsesdirektivet 2006/88/EF får akvakulturanlegg godkjenning og/eller registrering som enkeltvirksomheter. Det er gjort unntak for en gruppe av akvakulturanlegg for bløtdyr, som kan få en samlet godkjenning. AHL utvider muligheten for at flere akvakulturanlegg kan gis en registrering og/eller godkjenne som en gruppe. I gjeldende fiskehelsesregelverk, har hvert enkelt akvakulturvirksomhetene en egen godkjenning og registrering.

Kravene for å få en gruppe registret sammen eller få innvilget en gruppe-godkjenning er i hovedsak de samme. Gruppen må ha en felles driftsansvarlig, virksomhetene må ha et felles biosikkerhetssystem og akvakulturdyrene i de berørte virksomhetene må tilhøre samme epidemiologiske enhet.

Det følger av artikkel 180 hvilke opplysninger den driftsansvarlige må gi når det søkes om godkjenning, enten for en eller en gruppe av virksomheter.

I omsetningsforskriften er det i § 7, siste ledd, gitt en hjemmel for at det i forbindelse med godkjenningen kan stilles vilkår. Den har i en viss grad blitt brukt til å gi en betinget godkjenning. Denne muligheten vil nå bli mere begrenset ved at en betinget godkjenning kun kan gis på fastsatte forutsetninger, og videre at den ikke kan gis for mere enn 6 måneder, jf. artikkel 183, nr. 4 og artikkel 183, siste ledd.

Del IV gjelder også forflytning⁴ av akvatiske dyr, produkter, transport og helsesertifikater. Vi kan ikke se at AHL innebærer noen vesentlige endringer fra fiskehelsedirektivet og gjeldende fiskehelseregelverk.

Avdeling III Andre dyr enn de som er definert som landdyr og akvatiske dyr, samt produkter og formeringsmaterialer av disse

Del IV, avdeling III, artikkel 227 og 228 inneholder dyrehelsekrav for andre dyr enn de som er definert som landdyr og akvatiske dyr, samt produkter og formeringsmaterialer av disse. Et eksempel på slike andre dyr er reptiler og amfibier.

Del V: Innførsel til EU og eksport

Del V inneholder krav til innførsel (import) til EU/EØS av dyr, formeringsmateriale (avlsprodukter) og animalske produkter til EU/EØS. Delen inneholder ingen vesentlige endringer av gjeldende rett. Det er fortsatt krav om at dyr, formeringsmateriale og animalske produkter skal komme fra listeførte tredjeland, fra godkjente og listeførte virksomheter, skal oppfylle dyrehelsekrav og følges av helsesertifikat. Medlemslandene skal på visse vilkår akseptere elektroniske dyrehelsesertifikater i TRACES (som erstatter vanlige helsesertifikater). Dyrehelsekravene ovenfor tredjestater må være like strenge som kravene i AHL og underliggende regelverk om forflytning internt i EU/EØS, eller gi likeverdige garantier.

Del V inneholder også krav ved innførsel av sykdomsagens, f.eks. til vitenskapelige formål, til EU/EØS. I forbindelse med slik innførsel må det treffes hensiktsmessige tiltak for å sikre at dette ikke utgjør en risiko for dyrehelsen eller folkehelsen i EU/EØS, og at innførslene ikke utgjør en risiko for bioterrorisme.

Driftsansvarlige som importerer dyr eller produkter skal treffe hensiktsmessige og nødvendige sykdomsforebyggende tiltak under transport, på samme måte som ved flytting internt i EU/EØS. For å unngå spredning av smittsomme dyresykdommer kan det komme krav til transport av dyr og produkter, utstyr, emballasjemateriale, fôr og transportvann for dyr og produkter i underliggende rettsakter. I tillegg vil det kunne komme regler som begrenser innførsel av plantemateriale som kan spre listeførte og nye sykdommer.

Artikkel 243 som gjelder ved eksport til land utenfor EU er ny. Ved eksport gjelder de samme reglene som forflytning av dyr i EU/EØS, men unntak kan godtas så lenge unntaket ikke innebærer noen fare for folkehelse eller dyrehelse i Unionen. Der det eksisterer en bilateral avtale mellom EU og et tredjeland vil dyrehelsereglene i den avtalen gjelde. EØS-avtalen dekker i utgangspunktet ikke eksport og det vil trolig være behov for nasjonale bestemmelser som erstatter eksportbestemmelsene.

⁴ «Placing on the market», et begrep fra fiskehelsedirektivet, er ikke brukt i AHL. Begrepet er erstattet med «forflytning» som det ikke er behov for å definere.

Del VI: Ikke kommersiell forflytning av kjæledyr

AHLs bestemmelser for forflytning av kjæledyr speiler dagens relative nye regler. Det er derfor bestemt at gjeldende kjæledyrforordning (EU) nr. 576/2013 skal fortsette å gjelde frem til april 2026.

En forbedring ift. dagens kjæledyrforordning gjelder krav til forflytning av kjæledyr. I AHL art 4 (14) er forflytning definert og der fremgår det at kjæledyr må forflyttes sammen med eier for at forflytningen skal være ikke-kommersiell. Det er også presisert i art 245(2) at forflytningen må skje innen fem dager etter kjæledyreierens forflytning dersom den utføres av en person med fullmakt. Dette er for øvrig en tolkning Kommisjonen hele tiden har lagt til grunn i gjeldende regelverk, og som er fastsatt kjæledyrforskriften § 2 annet ledd.

Det er få krav til hund, katt og ilder, artene som er angitt i AHL vedlegg I del A. På samme måte som i dag skal dyrene være identifisert («chipet»), oppfylle visse dyrehelsekrav og følges av et ID-dokument, som er et pass når forflytning skjer internt i EU/EØS. Flere dyrehelsekrav vil fastsettes i underliggende rettsakter og vil trolig være begrenset til krav om gyldig rabiesvaksine og dvergbandelormbehandling.

Andre arter som kan omfattes av kjæledyrregelverket, er de som er angitt i AHL vedlegg I del B, bl.a. reptiler og visse fugler. Det er ikke tatt inn detaljerte krav til andre kjæledyr enn hund, katt og ilder, dette er som i dag. I Norge var det et forbud mot innførsel av reptiler og amfibier begrunnet i dyrevelferd frem til midten av 2017. Dette forbudet er nå opphevet og det mangler i dag relevante dyrehesemessige krav for reptiler og amfibier. Inntil det stilles detaljerte krav i EU regelverket er det tillatt med nasjonale krav, men disse kan ikke være strengere enn AHL del IV.

I AHL del VI kapittel 3 er Norge dessverre feilaktig behandlet som et tredjeland, noe som ev. må rettes når forordningen innlemmes i EØS-avtalen.

Del VII: Nødtiltak

Nødtiltak er en viktig del av sykdomskontrollen. Nødtiltak er det vi tidligere har kalt bekjempelsestiltak.

Utbrudd i hjemlandet

Ved utbrudd⁵ av en listeført sykdom eller en ny sykdom eller ved forekomst av en fare som sannsynligvis vil utgjøre en alvorlig risiko for dyrehelsen eller folkehelsen, kan myndighetene umiddelbart treffe ett eller flere nødtiltak for å forhindre spredning av sykdommen eller forhindre faren for spredning. For A-sykdommer og B-sykdommer gjelder de relevante bekjempelsestiltakene som beskrevet i del III, se over. For C-sykdommer i et land som har valgt å ha et «frivillig» utryddelsesprogram eller der fristatus er oppnådd for landet/sonen/segmentet for sykdommen, gjelder de relevante bekjempelsestiltakene beskrevet i del III. Når det gjelder utbrudd av listeført C-sykdom i et land uten et frivillig utryddelsesprogram for sykdommen og uten fristatus i landet/sonen/segmentet, så tolker vi det slik at vi kan gjennomføre andre nødtiltak som vi anser som hensiktsmessige med sikte på effektiv bekjempelse og forebygging av spredning av sykdommen eller faren, jf. art 257(1)(c)⁶.

Utbrudd i et annet medlemsland

Bestemmelser om nødtiltak er ikke videreført i den reviderte kontrollforordningen. Hvilke tiltak som skal gjennomføres når det gjelder dyr og produkter ved sykdomsutbrudd i andre land

⁵ Vi forstår bestemmelsen slik at den også omfatter mistanke om sykdom.

⁶ Det er likevel noe tvil om EU-kommisjonen er enig i denne tolkningen.

reguleres nå i dyrehelseforordningen. Det åpnes opp for at medlemsland kan fatte nødtiltak, noen ganger i påvente av at Kommisjonen gjør det. Dette ser ut til å være en videreføring av dagens regelverk.

Dersom myndighetene påviser dyr eller produkter fra et annet medlemsland hvor det kan være et utbrudd av en listeført sykdom eller fare for et slikt utbrudd, eller transportmidler eller annet materiell som kan ha vært i kontakt med smittede dyr eller produkter, skal myndighetene innføre tiltak.

Når en alvorlig risiko foreligger kan vedkommende myndighet treffe nødtiltakene midlertidig i forhold til dyr eller produkter som kommer fra steder med utbrudd eller fra restriksjonssonene i medlemsstaten der utbruddet har funnet sted eller hvor faren har oppstått, eller transportmidler eller annet materiell som kan ha kommet i kontakt med slike dyr. Dette gjelder bare inntil Kommisjonen har truffet nødtiltak.

Kommisjonen er gitt myndighet for å overprøve/endre nødtiltakene det enkelte landet innfører. Dette vil ikke gjelde direkte for Norge som er et EØS-land.

Kompetent myndighet skal også innføre tiltak der de får vite at dyr eller produkter fra en tredjeland m.m. kan ha kommet i kontakt med dyr eller produkter som vil kunne utgjøre en alvorlig risiko mht. listeførte sykdommer eller nye sykdommer eller farer. Kommisjonen vil også kunne innføre nødtiltak som f.eks. å stoppe import. Landene kan innføre nødtiltak i påvente av at Kommisjonen reagerer. Kommisjonen er også her gitt myndighet til å overprøve nødtiltakene det enkelte landet har innført.

Del VIII: Felles bestemmelser

I denne delen listes det opp hvilke områder Kommisjonen gis myndighet til å lage delegerede rettsakter, komitologiprosedyren^x for gjennomføringsrettsakter, databeskyttelse og sanksjoner.

Det er en bestemmelse som gir myndighetene en mulighet til å fastsette ytterligere, nasjonale bestemmelser, på noen få områder så lenge som disse ikke hindrer forflytning av dyr og produkter mellom medlemsland, jf. artikkel 269. For mer informasjon se høringsbrevets del om utfyllende nasjonale bestemmelser.

Del IX: Avsluttende- og overgangsbestemmelser

Forordningen blir gjeldende rett i EU fra 21. april 2021. Del IX lister opp hvilke rettsakter som oppheves umiddelbart⁷ og hvilke oppheves når forordningen gjøres gjeldende i EU. I tillegg beskrives visse overgangsordninger, deriblant for kjæledyrregelverket og endringer til forordning (EF) nr. 1760/2000 og forordning (EF) nr. 2160/2003. Det angis også avskjæringstidspunktet for videreføring av eksisterende registreringer og godkjenninger, en videreføring av fristatus og godkjenning av overvåknings- og kontrollprogrammer og segmenter.

⁷ Artikkel 270(1) og 274 begynte å gjelde i EU fra 21. april 2016.

Under nevner vi spesielt:

Artikkel 279

Virksomheter og driftsansvarlige som er registrert eller godkjent iht. visse rettsakter⁸ før AHL begynner å gjelde, skal anses som registrert eller godkjent i samsvar med forordningen og skal omfattes av de relevante forpliktelser fastsatt i den.

Artikkel 280

Bestemmelser om eksisterende sykdomsfristatus for medlemstater, soner og segmenter, utryddelses- og overvåkningsprogrammer.

Vedleggene

- I: Arter av kjæledyr
- II: Liste over sykdommer
- III: Arter av hov- og kløvdyr
- IV: Kriterier for anvendelse av regler for forebygging og bekjempelse av sykdom
- V: Sammenligningstabell

⁸ Direktiv 64/432/EØF, direktiv 88/407/EØF, direktiv 89/556/EØF, direktiv 90/429/EØF, direktiv 91/68/EØF, direktiv 92/65/EØF, forordning (EF)1760/2000, forordning (EF) nr. 21/2004, direktiv 2006/88/EF, direktiv 2008/71, direktiv 2009/156/EF og direktiv 2009/158.